

ÖMÜR BOYUNCA GELİR

MESKEN KREDİSİ

PARA İKRAMİYELERİ

VAKIFLAR BANKASI

AKBANK AİLE TEVDİATI HESAPLARI

TASARRUF TERBİYESİNİ EN ÇOK DESTEKLEYEN VE İKRAMİYE İSABETİNİ EN AZ YÜZDE 50 YE ÇIKARTAN YENİ BİR TASARRUF SİSTEMİNİ ARZ EDER.

Her 200 hesaplık gruptan 100 üne mutlak isabet. Aylık tasarrufların devamınca çoğalan ve tekrarlanan kazançma şansı. Bankanın mutad diğer kesidelerine iştirak hakkı (Tafsilât Gişelerde)

Misafirlerinizi

YURDUN EN SEÇME TÜTÜNLERİLE HARMAN EDİLMİŞ SİGARALARIMIZ VE NEFİS LİKÖRLERİMİZLE AĞIRLAYINIZ.

KOKTEYLERİNİZDE SEK VERMUDU DENEYİNİZ.

İhbarlar

T. C. ZİRAAT BANKASI

TASARRUF HESAPLARI 1957 YILI İKRAMİYE PLANINDA

2.000.000 Lira

PARA,

2.000.000 Lira

UZUN VADELİ KREDİ VARDIR

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Ekim 1957

İÇİNDEKİLER:

HALK MÜZİĞİ VE HALK TÜRKÜLERİ ÜZERİNE Vaysof ABSEVEN
 BİR VAK'AYA, FIKRAYA DAYANAN HALK TABİRLERİ M. Sakir ÜLKÜTAŞIR
 HALK HEKİMLİĞİNDE SOĞUK ALGINLIĞI VE ÖKSÜRÜK TEDAVİSİ F. D. ÖRGÜP'LÜ AŞIK MAHFT Ali Bıza ÖNDER
 ÇALGIBILİM (ORGANOĞRAFYA), Mahmut B. GAZİMİHAL
 BİR MEVLEVİ KADIN ŞAİRİMİZ Mehmet ÖNDER
 TÜRK FOLKLORU'NUN YUGOSLAVYA'DAKİ TESİRLERİ Halil C. OĞULTÜRK
 BİR MUTASAĞVİF ŞAİR: HAYDAR BABA M. Halit BAYELI
 GEDİZ'DEN BİR MASAL: HOCANIN AKLI Mehmet BAĞÇECİ
 İSTANBUL'DA ZİYARET YERLERİ (II) Adil ÖZSEVEN
 SEFERHİSAR OYUNLARI: I M. Necati ÖZSU

Sayı: 99

Kuruş 25

ESKİ SAYI VE CİLTLERİMİZ

Dergimizin 4, 57, 68, 69, 75 ve 86 cı sayılarının mevcutları tükenmiştir.

Sen defa ancak 32 takım halinde ciltlettığımız dergimizden elimizde 4 cü cilt haric ancak 14 takım kalmıştır. Kitaplığında bulundurmamak isteyenler için her cilt 10 liradan takımı 40 liraya gönderilmektedir.

Eksik sayılarımızdan bize 1 sayı gönderenler, dergimize bir yıllık abone kaydedilecektir.

İLLER BANKASI

Sermayesi :

300.000.000 T. L.

Vilâyet Hususî İdareleri, Belediyeler ve Köylerin Harita İmâr ve plânlariyle Su, Elektrik, Yapı, Proje, İnşaat ve Tesisleri, Banka ve Kredi Muamele ve Hizmetleri En Müsait Şartlarla yapılır ve Yangın, Kazâ, Trafik, Nakliyat ve Her Türü Şişorta Muameleleri İfa Edilir. Emniyet, Sür'at ve Kolaylık Sağlanır.

TÜRKİYE KREDİ BANKASI A.Ş.

Her Zaman Emrinizdedir

1957
yılında
24

APARTMAN DAİRESİ

5

İKİ KATLI BAHÇELİ EV

4

YAZLIK DİNLENME EVİ

1

MİLYON Para İkramesi

TÜRKİYE
BANKASI
paranızın... istikbalinizin emniyeti

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949
AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR. HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ : İHSAN MİNÇER

No. 99

EKİM 1957

YIL: 9 — CİLT: 5

Halk Müziği ve Halk Türküleri Üzerine

Yazan: Veysel ARSEVEN

Folklor ve halk müziğine meraklı bir kimsesiniz. Bu yolda derlemeler, araştırmalar, incelemeler yapıyorsunuz. Basılmış her kaynaktan faydalanmayı gaye edinmişsiniz. Yolunuz yabancı bir diyara düşmüş. Kitapçı vitrinlerini bir bir dolaşıyor folklor ve halk müziği ile ilgili kitapları paket paket otelinize taşıyorsunuz. Sevinç içindesiniz. Bu kitapların güzel halk melodileri ile dolup taşıdığını ümit ediyor ve paketleri büyük bir zevk ve heyecanla açıyorsunuz. Bir masal kahramanının merakı içindedesiniz. Acaba demir kapının arkasında ne var? Halk müziği ile Halk türküleri başlığını taşıyan kitapların yapraklarını bir bir karıştırıyorsunuz. Sayfalar açıldıkça da merak ve heyecanınız iğne batırılmış balon gibi sönmekte, ruhunuza ağır bir hüznü kaplamaktadır. Aldatılmış bir insanın şaşkınlığı içindedesiniz. Neden? Çünkü bulacağınızı zannettiğiniz o güzelim halk melodilerinden hiçbirini de elinizin altındaki kitaplarda yok. Hep söz. hep söz... Yani, rüyasını gördüğünüz halk türkülerinin sadece ve sadece metin kısımları var! Hayal kırıklığı, ağır bir kurşun külçe gibi üzerinize çöküyor. Açılmış kitapları, elinizin tersiyle ümitsizce bir yana itiyorsunuz. Şaka bir yana... Bu çeşitten eserle-

rin Batıda var olabileceğine pek inanılmaz. Hele eserin bilimsel bir iddiası da olursa, Bizde ise, halk müziği ve halk türküleri üzerine; böylesine tek taraflı yazılmış örnekler bir hayli. Birini elime alıp, önsözünü dikkat ve ilgiyle okuyor, alâkama çeken cümlelerin altını çiziyorum (1).

«... Esasen halk edebiyatı verimlerini müzikten ayrı görmeye imkân yoktur. Türk edebiyatı ve müziği daha ilk çağlardanberi beraberdir. Dinî ve diğer her türlü törenler hep müzik ve şiirin yardımı ile birlikte yapılmıştır.

«... İşte bundan ötürü türkülerimizde milli müziğimizin bütün özellikleri yaşamaktadır.

«... Genel olarak halk türkülerinde nazımlar besteye, yani terennüme vesile olmaktan öteye pek az geçerler. Maksat sesle bir duygu ve düşünceyi anlatmak olduğundan nazım üzerinde fazla titizlik gösterilmez.»

Bazı kelimelerin altını çizdiğim bu pek parlak, pek yerinde cümleleri okuduktan sonra, bir melodiler hazinesiyle karşılaşacağımızı zannedersiniz değil mi? Çünkü, halk türkülerinde melodinin önemi o kadar kuvvetli belirtilmek istenmiş. Halbuki kitapta, nazarlık için dahî olsa bir tek nota yok. Böylece de

«Halk Türküleri» adını taşıyan bu kitabın neyi konu edindiği pek anlaşılıyor. Halk türkülerini mi inceliyor, yoksa bir edebiyat formu olarak sadece türküyü mü?

Aradığını bulamamış bir insanın tüzünü içinde, kitabı bir yana koyuyor, bir başkasını alıyor (2). Nefis kapaklar içinde iki ciltlik temiz basılmış bir kitap. Bunun önsözünde de deniliyor ki:

«... Gerçekten seslerle sözleri bir arada doğuran türkülerin kendilerine göre öyle bir havası var ki içli mi dedin, içli, dokunaklı mı dedin, dokunaklı.»

«... Biz, baba oğul Anadolu'da folklor dağarcığımızı doldururken, köy köy, yayla yayla dinlediğimiz halk türkülerini de bir bir not aldık ama, nota-ya alamadık!»

Eflâton Cem Güney olgun bir insan; hiç olmazsa noksan olan tarafını itiraf etmekten kaçınmamış. Kaçınmamış ama, buna rağmen iki ciltlik eseri ilim ve folklor yönünden okuyucuyu yine de doyuramıyor. Bunu da ötekinin yanına koyuyor ve bir başkasını alıyor. Bu eserin sahibi müzik bilen, çalgı çalan, hakikaten değerli bir folklorcudur. Kitabına, bir zamanlar İstanbul radyosunda, emrindeki topluluğa söylediği türkülerin sözlerini almış (3). Müzisyen bir folklorcunun, neden bu türkülerin melodilerini de yayınlamadığını insan bir türlü anlamıyor. Folklor yönünden ilk iki kitaba göre daha doyurucu olmakla beraber, belli noksanlarından ötürü bu kitap da istenilen maksadı karşılamıyor. Örnekleri daha da çoğaltabiliriz. Fakat üzerine basmak istediğim hususların bu kadarla da anlaşılacağına kaniim. Demek istiyorum ki, halk türkülerini inceliyen kitapların, sadece metinleri üzerinde durmaları büyük bir noksanıdır. Faraza bir yabancı, bu kitaplardan her hangi birini aldı. Türk halk müziği ve halk türkülerini hakkında bir bilgiye sahip olabileceğine siz kani misiniz? Bir an düşünelim. Halk türkülerinde esas olan nedir? Söz mü, melodi mi? Hiç şüphesiz ki me-

lodidir. Melodisiz türkü olur mu? Meoldiyi bir çok bakımlardan inceliyebiliriz ama, türkünün sözlerini melodiden ayrı, müzikal anlamda inceliyemeyiz. Sadece bir edebiyat ürünü olarak... belki. Onur için, bütün bu kitapların itinalı ve temiz baskılarına rağmen, onların, sokaklarda, beş on kuruşa satılan ve sevilmiş türküler adını taşıyan broşürlerden pek de farkı yok.

Halk türkülerini üzerine çalışan herkesin, müzik bilmesine imkân olmayabilir. Fakat müzikten anlayan kimselerle işbirliği yapıp, meydana gelecek eserin daha dörthü mamur olmasına pekâlâ itina gösterilebilir. Batıda bu böyledir ama, bizde, henüz böyle ortaklaşa bir çalışmaya geleneği kurulmuş değildir.

Halk türkülerinin sözleri üzerinde, adını ettiğim kitaplarda ve daha başkalarında, gazete ve dergi makalelerinde yeteri kadar açıklamalar var. Ben bundan sonraki yazılarımda halk müziğini —iddialı olmamak şartıyla— aşağıdaki yönlerden incelemeye çalışacağım:

- 1 — Halk müziğinde ritim
- 2 — Halk müziğinde melodi
- 3 — Halk müziğinde metrik sistem (ölçüler)
- 4 — Halk müziğinde tonal - modal bünyeye (diziler)
- 5 — Halk müziğinde şekil (form)
- 6 — Halk türkülerinde sesle sözün uygunluğu (prozodi)
- 7 — Halk müziğinde çok seslilik (armoni)
- 8 — Halk müziğinde kullanılan çalgılar
- 9 — Halk türkülerinde söz.

Gerçi, böyle önemli bir işe girişirken, başlangıç noktasını tayin edecek örnekler yok. Ama elverdiği, gücüyle yettiği kadar bu konuyu incelemeye çalışacağım.

(1) Halk Türküleri. Hazırlayan: Cahit Uzunoğlu. Varlık Yayınları.

(2) Halk Türküleri. Hazırlayan: Eflâton Cem Güney. 2 cilt. Yeditepe yayınları.

(3) Memleket Havaları: Sadi Yaver Ataman. İstanbul 1951.

Bit Vak'aya veya Fıkraya Dayanan Bazı Halk Tabirleri (1)

— 5 —

Yazan: M. Şakir ÜLKÜTAŞIR

ESKİ HAYRATI DA BERBAT ETMEK — Aslında iyi olanı, kasten veya zühülen kötü, kullanılmaz hale getirmek yerinde söylenen bu tâbirin menşei şöyle bir fıkraya istinat ettirilir:

Hanımın biri çorba içerken kapının önündeki goygoycuların (2) söyledikleri ilâhiden meraklanmış, hizmetçisini çağırarak: «Zerâfet, şu çorbayı içemiyeceğim. Götür de goygoyculara ver!» demiş. Zerâfet'in kapıyı açması üzerine kör goygoyculardan biri:

— O nedir?

Diye sormuş. Kadın da:

— Pirinç!

Deyinca yaklaşmış torbasını açmış. Zerâfet Bacı da elindeki taşı torbanın içine boşaltıvermiş. Zavallı âmâ goygoycu, pirincin tane olmadığını torbanın ıslaklığından anlayınca:

— Bacı kadın, sen eski hayratı da berbat ettin!

Demiş.

TAŞ YERİNDE AĞIR — Meşhur Köroğlu, bir gün Çamlıbel civarındaki değirmenlerden birine gitmiş.

— Değirmenci demiş, ben Köroğlu'yum şu heybemin bir gözünü Devediş buğdayla doldur. Öbür gözüne de arpa koy!

Değirmenci kahkahalarla gülerken: — Haydi oradan serseri! demiş. Sen eğer Köroğlu olsan buğdayla arpa almağa değirmene kendin mi gelirdin Köroğlu'nun yüzünü kim görür kü. O, zengin ağalardan heybesini altınla doldurmağa bile Ayvaz'ını gönderir!

(1) Bu seriden evvelce çıkan kısımlar T.F.A. dergisinin, 3, 4, 5 ve 8 inci sayılarındadır. Bu yazılar bazı kimseler tarafından bazı gazetelere aktarılacak yolule istismar edildiğinden neşrine ara verilmiştir.

(2) Goygoycular, eski devirlerde Muharrem ayında —sıralarında uzun torbalarla— kapı kapı gezerek aşlık, aşürelilik mahzeme dilenen ve ekserisi âmalardan mürekkep olan dilenci gurupu.

Köroğlu, bu doğru, haklı sözlerle karşı cevap vermemiş. Değirmenden çıkıp yola koyulmuş. Yolda giderken uzaktan birinin Karacaoğlan türküsünü söylediğini işitmiş. Bir nâra ile şöyle bağırması:

— Çağır. Karacaoğlan çağır, taş yerinde ağır!

İnsana değer, daha çok, makamında, mekânında verilir; yahut insan makam, mekânıyla bir ehemmiyet taşıyıp mânasına kullanılan bu tâbir de Köroğlu'na izafe olunan yukarıki fıkra ile izah edilir.

AHFESİN KEÇİSİ GİBİ BAŞINI SALLAR — Anlamadan, düşünmeden her şeyi «Evet!» diye tastik edenler hakkında kullanılan bir tâbirdir.

Ahfeş, kasir ül-basar (miyop) mânasına gelen bir kelimedir. Bu kelime, büyük Arap gramercilerinden birkaç zatın lâkabı olmuştur.

Belhli Mes'adet'in oğlu Ebül Hasan (ki, Ahfeşi evsat diye tanınır ve en meşhurları da budur) Basra'nın büyük edip ve gramercilerinden olup, yine büyük İslâm gramercisi Sibeveyh'in talebelerindendi. 835 (221 H.) de ölmüştür.

Ahfeş, tahsil devrelerinde, hocasından aldığı derslerin zihninde iyice yer etmesi için, bu dersleri bir başkasına takrir etmeğe pek haris imiş. Fakat, bunları istifade ile dinliyecek bir muhatap bulamayınca bir keçi satın alarak onu kendisine muhatap ittihaz etmiştir.

Ahfeş, alıstırdığı bu keçi karşısında takrirlerini tekrar ettikçe keçi de mütemadiyen başını sallar, durmuş. İşte, bu tâbirin menşei de böyle bir fıkraî tarihiye ile münasebete konularak izah edilmektedir.

KAZIN AYAGI ÖYLE DEĞİL — Bir işin veya bir fikrin zannedildiğinden, yahut bilindiğinden başka mahiyette bulunduğunu ifade etmek üzere kullanılan bu tâbir, aşağıdaki fıkra ile izah

Soğuk Algınlığı ve Öksürük Tedavisi

Yazan: Faiz DEMİROĞLU

Halk bilğimiz arasında tababete ait olanlar da önemli yer işgal etmektedir. Muhtelif nebatların köklerinden, çiçek ve yapraklarından, bazı baharattan elde edilen ilaçlar, macunlar, merhemler bu gün bile geniş halk kitleleri arasında kullanılmakta ve baharatçılardan türlü baharat alınmaktadır. Esasen zamanımız müterakki tababeti bu gibi uzun yılların tecrübesinden de faydalanmıştır. Bu ilaçlar iki surette hazırlanır ve kullanılır:

1 — Muhtelif şekilde toz veya hab şeklinde içilenler (dahili).

2 — Merhem, yaki, toz halinde sü- rülenler (harici).

olunur.

Timürlenk (Aksak Timur), Akşehir'de karargâhını kurmuş. Kasabanın okur yazar, hoş sohbet bir adamını sormuş. Nasrettin Hoca'yı sağlık vermişler. Hükümdar, Hoca Nasrettin'i celp etmiş. Ona arasıra ikram da edermiş. Bir gün Hoca'nın aklına, Timürlenk'e bir hediye götürmek gelmiş. Besli kazlarından birisini kestirmiş, kızartmış bir tepsiyeye koyarak yola çıkmış.

Ordugâh, şehirden bir hayli uzakmış. Hoca'nın yolda karnı acıkmış; o- turmuş kazın ayağının birisini yemiş. Bu haliyle getirip Timürlenk'e:

— Devletli Sultanım! coban arma- ğanı çamsakızı demiş ve kazı takdim etmiş. Timürlenk, memnun olduğunu söyleyerek kaza el uzatınca bakmış ki, kazın bir budu gitmiş.

— Hoca! hani bunun bir ayağı? diye sormuş. Hoca, istifini bozmadan, göl kenarında tek ayak üzerinde dikil- mekte olan kazları göstererek:

— Devletli Sultanım! bizim bura- da kazlar tek ayaklıdır, demiş. Bu sıra- da uzaktan, bir tabur asker, önlerinde muzıka çalarak, görünmüş. O vakit Ti- mürlenk:

— Hoca Efendi, kazın ayağı öyle değil; şimdi sen, kazın ayağının kaç ol- duğunu görürsün! demiş.

Bu ilaçlar büyük dikkat ve itina ile hazırlanır, temiz kablarda muhafaza olunurlardı. Bilhassa tutya adı verilen ve göz tedavisinde istimal edilen toz ve- ya sürmelerin ihzârı pek mühimdi. Bu ilaçlardan soğuk algınlığına, öksürüğe karşı kullanılan sabarine (Salsepareille) mahlûtunun nasıl hazırlandığını ve has- talara ne suretle içirildiğini, hastaların riayet edecekleri perhiz ve saire aşağıda izah edilmektedir.

İlacın hazırlanması:

Bir kıyye sabarine, bir kıyye Pey- gamber ağacı, bir kıyye sarı sakız, ya- rım kıyye çöp-i Çini, 120 dirhem Ra- vende-i Çini, 80 dirhem deniz köpüğü- 40 dirhem demirbozan, 80 dirhem din- dan-i fil, bir miktar Rezakî üzümü. Sa- barine, Peygamber ağacı, sarı sakız ufak doğranarak onar dirhemlik kısım- lara ayrılır; bu kısımlara altışar dirhem çöp-i Çini, üçer dirhem ravende-i Çini, ikişer dirhem deniz köpüğü, birer dir- hem demirbozan, ikişer dirhem dindan-i fil karıştırılır. Bunlar tartılır, iki kıyye su alacak cesamette bir Midye çömleği- ne bu mahlûttan bir kısım konur. Çöm- leğe iki küçük şerbet kâsesi su doldu- rulur. Temiz bir ağaç parçası çömleğe batırılarak mayi seviyesi ölçülür. Bun- dan sonra çömlek su ile doldurulur. Ate- şe konularak kaynatılır, çömlekteki su seviyesi yarıya gelinceye kadar kayna- ma devam eder, her defasında da çöm- lek su ile doldurulur. Dördüncü kayna- mada işaretli ağaç çömleğe daldırılarak ilk işaretli yere kadar suyun kaynamış, buhar halinde azalmış olduğu muayene edilir. Bu suretle kaynama işi tamam- lanmış olur. Ateşten kaldırılan çömlek soğutulur, içindeki mahlût ince bezden süzülerek temiz bir kaba doldurulur, so- ğuk almış veya öksürmekte olan hasta- ya sabah uyandığı ve gece yattığı sıra- da birer kâse içirilir.

Bu ilâca devam edilirken hastanın yattığı yer sıcak tutulmalı, hava cere- yanı olmamalı hasta terli iken yataktan

Ürgüplü Aşık Mahfi

Yazan: Ali Rıza ÖNDER

Türk Folklor Araştırmaları Dergi- si'nin (83) üçüncü sayısında «Ürgüp Dü- ğünlerinde Nahl» konulu bir yazımız çıkmıştı. Bu yazıda «Nahl Övmesi» adı- nı taşıyan ve kendine özgü bestesi ile Ürgüp düğünlerinde okunmakta olan övgünün, vaktiyle Aşık Mahfi tarafın- dan söylendiğini bildirmiştik. Yazımızın sonunda da Mahfi ile Hükmi'nin mek- tuplaşmasını bir fıkra konusu olarak anlatmıştık.

Şimdi, Mahfi üzerine Türkçede tek kaynak olan küçük bir kitaptan aldığımız bilgileri özet olarak verdikten son- ra üç şiirini, sanatına örnek olarak su- nacağız.

Bu kitap, 1946 da Ortahisar baş- öğretmeni iken Ali Baran tarafından Kayseride bastırılmış, kırküz sayfalık bir kitaptır. Buna, Türkçede tek kay- naktır, dedim. Son bir kaç yıldır Ürgüp Belediye Başkanı olan Ali Baran Numanoğlu'dan, bu kitaptan faydala- nıp Mahfi hakkında bir yazı yazmam için izin istemiştim. Yazarın bana o gün anlattığına göre Fransız dilinde de Mahfi'yi tanıtan bir araştırma eseri varmış. Bir kaç yıl önce Refik Ahmet Sevgil, bir radyo konuşmasında bil- dirmiş. Bu eserinde Fransız yazarı, Mahfi için «Doğunun Eflâtunudur» yargısına varmış.

Halk arasında Mahfi Baba diye ta- nınan Aşık Mahfi, 1791 yılında Ürgüp- te doğmuştur. Asıl adı Ali'dir. 1853 de Ürgüpte ölmüştür. Mezarı, Başmahalle mezarlığında idi. Bu mezarlık şimdi, ka- sabanın imar plânına göre kaldırılmak- tadır. Ancak, Mahfi'nin kabri, 1928 yr- lında, Ürgüp - Nevşehir yolunun geniş- letilmesi sırasında yola alınan kısma düştüğünden kaldırılmıştır. Şimdi, me- zar taşı bile ortada yoktur.

✗ Mahfi'nin saz çalmadığı okuma

çıkılmamalı, yemek hususunda, tuzlu, ekşi şeyler yememeli, perhize riayet et- meli, tereyağ ile hazırlanmış, tuzsuz pi- riñç lâпасı ve erkek koyun eti yemelidir.

yazma bilmediği söylenir. Hayatının bir kısmını İstanbulda yumurta sat- makla geçirmiştir. O sırada İstanbulda bir çok halk şairlerini, söz ve şiir ya- rırlarında geri bırakmıştır. Everekli ünlü saz şairi Seyranî ile çağdaştır.

Ömrünün son yıllarında Mahfi'nin gözleri görmez olmuş ve bir kaç yıl yok- luk, yoksulluk içerisinde yaşamıştır. O sırada kendisine Konakçioğullarından Emine Ana'nın yardımı dokunduğunu, Emine'nin torunları söylemişlerdir. Mah- fi, Emine Ana'ya «Bana bir yazıcı bul- sanız da ben söylesem, o yazsa, çocuk- larınıza bir hâtıram ol» demiş. Fakat bu istek, yerine getirilmiş mi, getiril- memiş mi? Getirilmiş de bu şiirler kim- de, nerede kalmıştır? Bilene rastlayama- dık. Bununla beraber Ali Baran'ın bas- tırdığı kitaptaki şiirlerin kimden ve na- sıl ele geçirildiğini de anlıyamadık.

Şimdi, Mahfi'nin koşmalarından ör- nekler veriyoruz:

I

Kıymet mi biçilir cevher taşına
Bir kâmilce sarraf karışmayınca
Kimse üstat olmaz kendi başına
Varıp erbabına danışmayınca.

Sevda dedikleri zehir dikeni
Cismi harap eder, kurutur teni
Söyleyemim derim, söyletir beni
Bu aşkın asarı savuşmayınca.

Yarab, dü çeşmimin dökme kanını
Bağışla Mahfi'nin pür isyanını
Kimsenin gurbette alma canını
Varıp silasına kavuşmayınca.

II

Kûş eyile hikmeti evvel bahisten
Maarifler dedi imlâ ne güzel
Dört imam istihraç etti hadisten
Âyete verdiler mânâ, ne güzel.

Hak diyenler Hak tarikin buidular
Emr-i İlâhiye kail oldular
Lâ diyenler dalalette kaldılar

Bize nasip oldu «illâ», ne güzel.

Tefekkür edersen ahret halinden
Zikrullahı kesme sen de dilinden
Hak razı olmaz mı öyle kulundan
Makam-ı Cennet-i Âlâ ne güzel.

Çalgıbilim (Organografya)

Yazan: Mahmut R. GAZİMİHÂL

Yüzyıllar boyu gün görmüş ve sen yahut hazin ezgilerle çalıp çağırarak tadını gönüllere aşılması tarihi sazları veya halk çalgılarını her bakımdan incelemek bilimine organografya adının takılması geçen yüzyıl sonları Fransız terminolojisindedir. Sazların tarihi üzerinde düşünülmesi gerçi ilkçağdan başlarsa da, şimdi yeni etiket altında disiplinli bir bilim kolunun kararlaşması ihtiyacı duyulmuş sayılıyordu. Organografya bilimi musikolojinin önemli bir dalı kaldığı halde, musikoloji terimi organografya adından da musikografya adından da sonraları çıkıp yayılmıştır. — Batıda bir de «organoloji» terimi bilinmekle beraber, bunun konuca bütünü enginleşmesi mukadderdi: En basitten en ilerlemişine kadar bütün yer yüzü çalgılarını arayıp inceliyerek cümlesini tarihleri içinde sınıflandırır, mukayeseye çalıır, arkeoloji ve etimoloji kaynaklarına kadar iner. Organoloji böylece yeniliği nispetinde sorumlu bir konu durumunda kaldığı için, ileri görüşlü tecrübeli arayıcılara ve elbirlikli çalışmalara ihtiyaç gösterir; terim olarak da gelişigüzel kullanılamaz.

Daha eski olan organografya adı meselâ bir bölgenin kendi yerli çalgıla-

Mahfi der, değil mi turap, mayamız?
Âdemdir atamız, Havva anamız.
Kudretullah nurdan kurmuş binamız
İnsanı yarattı, Mevlâ, ne güzel.

III

Yazılmış kalbime Hakkın kelâmı
Bilmezsen sor, bilir, suarasından.
Kimler verdi, kimler aldı selâmı?
Ne hacet okumak, ulemasından.
Amel ile râh-ı Hakka girilir,
Murad-u-maksûda anda erilir.
Sems ile kamere destur verilir.
Âlem ihya olur, pür zıyasından.
Eyyub'un hakkında edelim inha.
Sabredenler bulur, şüphesiz kimya
Karıncadan dahi geçmeyen Mevlâ,
Geçer mi sandınız Mahfiya'sından!

rını —hattâ kısım kısım— çerçevesine alabilecek kadar kadrolu kalabilir: Çünkü, her ülkede ister istemez bu küçük çap çalışmalardan konusunun genişletilmesi yoluna gidilmiştir. İlk adımlar şimdiki genç kültür merkezlerinde de aynı dar çevrevelenilerden hareketle gelişmeye koyulabilecektir. Konuya el atılmaktaki çetinlik ortada durduca organografya terimiyle yetinilmesi ferdi çalışmalarda devam edecektir. Genç emektarlarına organograf denilebilirse de, organoloğ etiketinden değme çalgı bilginleri faydalanamayacaklar ve bu etiket belki de hiçbir şahıs hakkında kullanılamıyacaktır!

Fransız neşriyatında şu veya bu kimseye organoloğ denildiğini şahsen hiç görmedim. Şu halde, organoloji, organografların kısmi çalışmalarından faydalanarak zamanla gelişmekte devam edecektir demek olur. Köy çalgıları üzerinde duracak organografyanın, dolayısıyla musiki folklorunun da yardımında kalmış sayılacağı pek tabiidir. Organografyacı (= organographe), bu verimli musikoloji dalının hizmetindeki musikicidir.

Türkçesinde, Çalgıbilimci, organografı karşılar. Çalgıbilim de organografya demek olur. Dilimizdeki imkânâ göre «çalgıbilimcilik» sözü ayrıca nispet düşer: Çalgıbilimcilik bakımından... ibaresinde geçtiği üzere. — Organoloji ise, geniş bilimin adı olarak çevrilmek-sizin musiki terminolojimizde aynen kalır.

Bu konularda ilim dünyasınca dev gibi çalışmaların ciltleri neşredildiği halde, kendi kitaplığımız henüz zayıftır. Nesil, yaş ve geniş mesleki tehebülere bakımından Türk musikolojisinin babası Rauf Yekta Bey merhumdur: Gençliğinden itibaren önce İstanbul'da, daha sonra Paris'te de musiki etütleri ve o arada çalgıbilimimize dair yazılar neşrettiğini herkes bilir. O çağda halk musikisi yeterince dikkate alınmıyordu ve keyfiyet nice Avrupa merkezleri için

de böyleydi. Oralarda hareket hız alınca Rauf Yekta Bey de konuya el attıysa da, yaşlanmıştı. — Cumhuriyet devrinde halk çalgıları hakkında birer miktar tarifçi bilgiler çıkarıldığı doğrudur. Fakat, bu kadarı hem kâfi değil, hem de konunun disiplinini kavramakta cümlemiz gecikmiştik. — Hırçınlık yoluna sapsmadan ve ağırbaşlılık dairesinde pürüzleri düzelterek konuyu işleyip geliştirmek gençlere düşecektir.

Çoktandır Fransa'da yaşamakta bulunan tanınmış Macar musikoloğu Emil Haraszti kendi Macar Musikisi kitabında şöyle demişti: «Tarifçi folklor alanında bugün bizler Macarelinin köy çalgılarını tanıyoruz. Fakat elimizde daha eski yüzyıllardan olarak asıllara uygun çalgılar yoktur. Türk organografyası ile Balkan organografyası için başlangıcında bulunduklarından, Macar organografyasına ait mukayeseli incelemeler büyük güçlüklerle karşılaşılıyor. İtalyan rönesansı, Türk istilâları, Avusturya ile olan ikileşim Macarelinde nice çalgıları toprağa benimsetmişti.» (La musique Hongroise, Paris 1933, s. 62). — Buradaki ikazcı sitem cümleleri çeyrek asır önceleri için pek tabii olarak haklıydı: Öyle ya, nice zaman Türkiye idaresinde kalan Macarelinde, bazı Türk çalgılarının tutunmuşluğunu kendi kaynaklarındaki izlerden öğrenen bir Macar bilgini bu etkinin kesafetini öğebilmek üzere eski komşularının bilgisinden yardım umarsa bundan daha tabii bir şey olamazdı. Ona meselâ Evliya Çelebi'nin yine meselâ Budin sarayı kulesinde Tanrı günü ve yıllar boyu Dokuz kat mehterhanece vazifeden olarak beşer nöbet vurulduğundan söz açtığı sayfayı gösterirsek kanaati perçinlenirdi... Kıpçak ülkesinden gelen örnekler Türk etkisi adına gene başkaydı.

Bir de kendi tarafımızdan misâl hatırlatayım: Üç telli ve «guzle nevin-den» diye kayıt düşülü eski bir bağlama geçitinden haberdardık. Adı yonghar, yunkar, yüngar okunabilen imlâlarla yazılı bu sazın türkçeden başka arnavutçada da yeri bulunduğu işa-

ret ediliyordu. Tellerinin mâdenî olduğuna da dikkat edilmişti. Bir başka yenice kaynak Çağatay diyeleğindeki varlığını işaretlemişti ama, Süleyman Efen-dinin sözlüğünde bulamamıştım. Başka bir yenice kaynak kelimenin Hungar (= Engeros, Engüras) adından geldiğini, çünkü bu sazı Macarların aslında çalmışlığını yazmıştı; fakat, bizde Ankara'nın adı da bâzan Engürtü idi! Öte yandan yün kelimemizin imlâsı Kasgarlı'da «yung» tur; «yüng» uygurcada ayrıca (kıl telini hatırlatacak surette) at kılı anlamıyla de vardı: Acaba «telkâri» birleşiminde de eskilerde yapmış olduğumuz gibi «yun-kar» gibi bir eklemeye mi çıkarıldığı şüphesine bile düşmüştüm. Kopuz tipli eski sazlar takriben XIV. yüzyılda Anadolu'da kıl tellikten mâdenî tellige geçtiği için, ve Hammer'in bu işte Türkün eli bulunduğu kendi tarihinin son ek notlarında parmak basmışlığını bildiğinden dolayı, şüphem daha da artmıştı. Mesele böylece bir muamma halini alınca notlarını sıraya koyup, Evliya Çelebi'ye de bakarak, cümlesini Paris'teki M. Haraszti'ye göndermiştim. Kesin bir şey söyleyemeyen üstat, bana batı kaynağından başka bir Türk çalgısı tarifi gönderdi ki gavet eskiydi. Bununla belki yunkarın Türkler eliyle Balkanlar ötesine kadar yayılmışlığı ihtimaline emsâl göstermek istemişti. Emin olunsun ki ayılır gibi olmuştum. Gelecek yazımda bunun kazandırmış olduğu cesaretin neticesi görülecektir: Eski nesillerden bazı şarkıyatçıların (o çağda organografi disiplini henüz dikkate alınmamak yüzünden) gıyaptan içine düştükleri indilliklere dair bazı misâller hatırlatacağım. O örneklerden, konuda disiplinsizliğine ne demek olduğu kolaylıkla anlaşılacaktır. Eskileri tenkid etmekle hayattakileri gücendirmekten sakınmış olacağımız gibi, eskilerin her şeye rağmen konuya cidden yarayışlı notlar kazandırabildiklerini de aralarda fark ederek memnun kalacağız; yeni araştırmalara koyulurken eskilerin himmetini de (pürüzlerine karşı uyanık kalmak şartıyla) baştan bilmek gerektiğine inanacağız.

Araştırmalar :

Biz Melevî Kadın Şairimiz

Yazan: Mehmet ÖNDER

Divan edebiyatımızın kadın şairleri henüz derli-toplu bir antolojide yer alamamışlardır. Zaman zaman bu konuda yapılan çalışmalar, daima eksik kalmış yüzyıllar boyunca, kadın şairler daima meçhulümüz olmuştur. Osmanlı anlayışıyla kadın, bir mahremiyet timsalidir. Onun maddî varlığını örten siyah perde, iç âlemini, duvunu ve coşkunluklarını da gizlemiş, onu kafes arkasında nisyana sürüklemiştir. Şâire Fitnat Hanım, Leylâ Hanım, Rabia Hatun gibi pek az aydın kadın bu kafesi sıyrarak, iç âleminin bütün coşkunluğu ile terennüm edebilmişler, şüara tezkireleri'ne girebilmişlerdir. Şimdi bahsedeceğimiz kadın şairimiz Tevhîde Hanım da, bu nisyana karışmış bedbahtlar arasındadır.

Tevhîde Hanım Manisa'lıdır. Belki hâlen Manisa'da, akrabaları, torunları vardır. XIX. cu yüzyılın içerisinde Manisa'da yaşamış, Sultan Abdülâzîz devrini idrak etmiş, İkinci Abdülhamid'in cülûsunda İstanbul'da bulunmuş, hattâ cülûs merasimini bir pancurun arkasından bizzat seyretmiş, evlenmiş, iki kızı dünyaya gelmiştir. Bize bu bilgileri veren Konya'da, A. İzzet Koyunoğlu kitaplığı yazmaları arasında bulunan, bizzat el yazısı ile divanıdır. 21X14 Cm eb'adında, 113 varaktan ibaret, âdi rık'a ile yazılmış bu divanında Tevhîde Hanım, münacaât ve naât'tan sonra, Hazreti Mevlâna'ya ve Mevlevîliğe bühük bir yer ayırmış ve:

Şah-ı kutb'ül arifin Hazret-i Molla-yı Rûm

Biz anın dervişiyiz inkârımız yok bil'umum

diyerek melevî olduğunu söylemiştir. Esasen, birkaç niyâz'ı ile Hazreti Mevlâna'ya içinin bütün ateşiyle seslenmektedir:

Ey Makhul-i zülcelâl, Ya Hazreti Mollayı Rûm

Senden bulur sâlik kemal Ya Hazreti Mollayı Rûm

Rûm

Aldı beni derd-ü elem, Senden olur bana kerem

Sen var iken kime giden, Ya Hazreti Mollayı Rûm

Rûm

İmdad erişdir kemtere, Cismim zâif, sinem bere
Fermanın işler her yere, Ya Hazreti Mollayı Rûm

Çeşmîme tutuyadır izi, Lütfundan reddetme bizi
Aman Ya Semsî Tebrîzi, Ya Hazreti Mollayı Rûm

Tevhîde zâre kıl meded, Affeyle cürmin itme red
Mahdum zade sultan Veleâ, Ya Hazreti Mollayı Rûm

Tek nüsha olduğunu sandığımız divanında, hususî hayatına ait pek az bilgi mevcuttur. Divanına 28 yaşında başladığını, farsca öğrendiğini, annesinin adının Tahire olduğunu, 1285 H. (1868 M.) yılında bir kızı dünyaya geldiğini, divanın 1299 H. (1881) yılında tamamlandığını öğreniyoruz. Divanda mevcut koşmalar, şarkılar destanlar müfretler arasında cidden olgun, lirik, şüirler mevcuttur. Şu koşma divanından seçilmiştir:

Gülsen'i dehr iere açtan güller
Etrafa kol vermiş lüle sümbüller
Anda cem olmuşlar erbab-ı diller
İşkin elinden feryat ederler

Bir kere fikrit ol meh cemali
Feramuş olur mu dilden hayâli
Cümle erbab-ı dile sordum bu halî
İşkin elinden feryat ederler.

Hakkın piyâlesin nûş eylemişler
Destinden dünyayı hoş eylemişler
Gör nice bunlara âşik demişler
İşkin elinden feryat ederler.

Bu umman-ı aşka dabması müşkil
Dergâh'ı divana varması müşkil
Yâr ile vuslata ermesi müşkül
İşkin elinden feryat ederler

Tenezzül etme Tevhîde bây ü gedaya
Erenlerle hazırol vakt-i düaya
Aşıkann çıkmadı ah'î semâya
İşkin elinden feryat ederler.

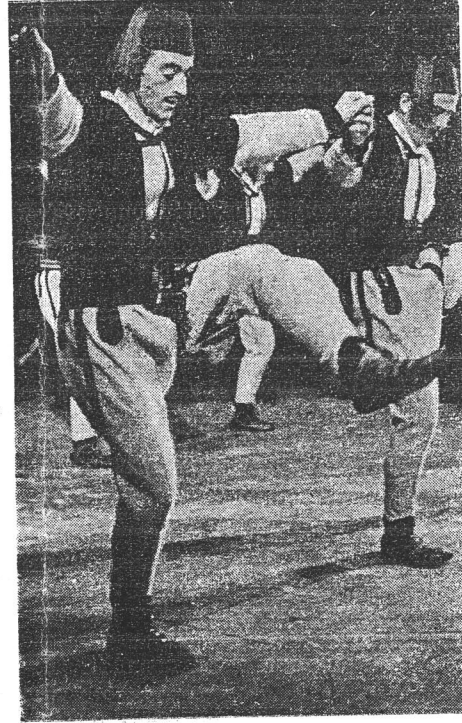
Mevlevî kadın şâiri Tevhîde Hanım'ın XIX. cu yüzyıl kadın şairlerimiz arasında ön safı almış olacağından şüphe etmiyoruz.

Bir Geziden Notlar :

Türk Folklorunun Yugoslavya'da Görülen Tesitleri

— III —

Yazan: Halil C. OĞULTÜRK

Maşkoto

Ruzica Antić

Bu yazımda Yugoslavya'nın muhtelif yerlerinde giyilen millî kıyafetlerden, renk, biçim ve üzerlerindeki işlemlerden bahsedeceğim.

Yugoslavya'da bulunan beş ayrı bölge'nin dördünde bizim tesirimiz görülmektedir. Bunlardan Hırvatistan'da:

ERKEKLER: Ayaklarına, çarık giyerler, bu çarık terbiye edilmiş köseleden yapılmıştır. Ucu kıvrıktır ve ızgara şeklinde bir üstlüğü vardır. Kösele bağlarla bileğe dolanarak ayağa geçirilir. Ayağa yün, beyaz; koyu kahverengi, siyah renkte çorap giyerler. Üzerine ayaklarındaki çarığın üstüne gelecek kadar uzun potur giyerler. Bu po-

turların cep ağızları ve paça kenarları işlemelidir. Umumiyetle bu işlemler kırmızı ve sarı renkli çuhadan veya kaytandan yapılır. Poturları koyu lacivert çuhadan yapılır. Yalnız yaşlılar uzun giyer, gençler diz altında paçaları tozluk içine sokarlar. Tozlukları aynı renk çuhadan olduğu gibi işlemeli ayrı renkten de olabiliyor.

Belde; potur üzerine sarılan kuşak vardır. Bu kuşak kırmızı veya renkli dokumadır. Kuşağın üzerinde silâhlık sarıdır ve arasına kama konur. Üstte dik yakalı beyaz gömlek (bâzularının yakaları ve önleri işlemelidir.) Gömleğin üzerine yelek giyerler. Bunun da

Haydar Baba

Yazan: M. Halit BAYRI

Haydar Baba, yirminci yüzyılda yetişen Bektaşî şâirlerinin ön safta gelenlerindedir. Kendisi şimdi Türkiye sınırları dışında olmakla beraber, henüz hayattadır. Halk edebiyatı ve hususiyetle Bektaşî şiiri üzerinde hayli çalışmış olan merhum Vâhit Lütfi Salcı'dan öğrenildiğine göre, Haydar Baba, 1900 senesi civarında İstanbul'da doğmuş ve burada büyümüştür. Şu halde bugün elli altı yaşındadır. 1936 veya 1937 senelerinde Arnavutluğa gittiği, orada pek çok durmayarak Yugoslavya'ya, Yugoslavya'dan Bulgaristan'a, nihayet Romanya'ya geçtiği söylenen Haydar Baba aslen Arnavuttur, ancak hiç Arnavutça bilmez. Türkçeyi tıpkı bir İstanbul çocuğu gibi tatlı ve çekici bir tarzda konuşur ve yazar.

Haydar Baba, Tasavvufi Halk Edebiyatımız üzerinde epey çalışmış, yazma ve basma birçok eserler toplamış, Genel Kitaplıklardaki yazma dergilerinden birçok istinsahlar yapmış bir Bektaşî şâiridir. İstanbul'da iken onu Fatih'deki Millet-Ali Emiri Kitaplığında okur

yakası ve önü sırma veya kaytan işlemelidir. Yeleğin üzerine kollu camadan giydikleri gibi abadan yapılmış **gocuk** da giyerler. Her ikisi de umumiyetle kırmızı fakat lâcivert renkli de oluyor. Bu camadan da kaytan veya sarı **simden** işlemeli olur. Başta: Püsküllü kırmızı fes üzerine renkli poşu sararlar. Yalnız poşu sarıldığı da görülmektedir.

KADINLAR: Ayaklarına, aynı biçimde çarık giyerler. Çorapları rengârenk işlemelidir. Beyaz, lâcivert, koyu ve renkli, pülek, kırmalı uzun entari giyerler. Bellerine dokuma kumaştan yapılmış kuşak sararlar. Önü kapalı ekseriya beyaz renkli mintanın üzerine yelek giyerler. Bu yelekler muhtelif renkte oluyor. Başta; umumiyetle kırmızı küçük fes ve onun üzerine yazma, renkli ve beyaz üzeri işlemeli bir örtü

veya not alırken görenler az değildir. Türkiye'de doğup büyüdüğü ve Türk kültürü ile kaynaştığı cihetle, Türkleri çok sevdiği ve Türkiye'ye çok bağlı olduğu ileri sürülen Haydar Baba'nın, olsa olsa inceleme isteğiyle, yeni malzeme aramak maksadıyla memleketimizden ayrılmış olduğu iddia edilmektedir.

Haydar Baba'nın, Topkapı Bektaşî Tekkesinin son babası olduğunu rivayet edenler bulunduğu gibi, bu tekkede misafir kalmış olduğunu rivayet edenler de vardır. Tekkelerin kapatılmasından önce o, şimdi bir viraneden ibaret olan bu tekkede oturur, müritlerini uyandırır, aydınlatır. Şiirlerinin hemen hepsini, yine burada yazmış olduğu da muhakkaktır. Bu itibarla, kendisinin İstanbul'da ve Türkiye'nin başka yerlerinde henüz yaşayan dostları bulunması ihtimali kuvvetlidir.

Haydar Baba Topkapı Tekkesinde yaşarken, müreffeh ve mes'ut idi denilebilir. Fakat o, tekkeler kapatıldıktan sonra geçim zorluğu çekmeğe başlamış, ekmek parasını sağlamak için bâzi ma-

atarlar. Alınlarına gelen kısımları işlemelidir. Takı'ya çok önem verirler. Her kadın önüne tezgâh dokuması bir ön-lük takar.

Bosna'da: Erkek ve kadın'da **giyiniş** aynı tarzı taşır. Yalnız renk farkı vardır. Beyaz ve krem rengi daha çok hâkim olan renktir. Ayrıca her ikisinde de gömleklere işlemeye daha çok önem verildiği görülür. Bu işlemler gömleklerin kollarına kadar iner. Kuşaklar daha ziyade kırmızı veya koyu renktedir. Başlarında; **püsküllü fes**, **renkli poşu**, kalpak biçiminde keçeden yapılmış **börk** te bulunur.

Makedonya (Üsküp) muntakasında giyilen kıyafetler de tamamen Trakya'da giyilenin aynıdır. Bu sayfadaki iki resim bunları çok iyi belirtmektedir. Bu da gösteriyor ki Yugoslavya folklorunun bu kısmı da bizimdir ve halen de bu şekilde devam etmektedir.

kamlara baş vurmuş, bu arada İstanbul Belediyesinde küçük bir görev alabilmek isteğiyle teşebbüslere girişmiş ise de, bütün bu yoldaki emekleri neticesiz kalmış, durumunun yeniden düzelmesine ait ümitleri, gün geçtikçe biraz daha zayıflamıştır.

Haydar Baba, çok ve kolay yazan coşkulu bir şâirdir. Şiirlerinin oldukça kabark bir yekün tuttuğunu, kendisini yakından tanıyan merhum Hamami-zade İhsan'dan işitmişim. Haydar Baba'nın İstanbul'dan ayrıldıktan sonra satılan kitapları arasındaki şiir defterlerinin, merhum Hakkı Tarık Us tarafından satın alınmış olduğunu da aziz dostumuz Raif Yelkenci'den öğrendim.

Haydar Baba'nın şiirleri, yalnız tekke tarzında ve tasavvufi mahiyette değildir. Ona Bektaşî şâirleri arasında yer sağlayan şiirlerinden başka, kendisinin yeni tarzda eserleri de vardır. Ancak, elimizdeki Haydar Baba'ya ait şiirler, Nefeslerinden ibaret olduğu cihetle biz onu şimdilik sade bir tarikat adamı ve mutasavvif bir şâir olarak tanıyoruz. İleride bütün mahsullerinin ortaya konulması kabil olursa, hakkındaki bu hükmümüzü belki değiştirmek lâzım gelecektir. Haydar Baba'nın bizde bulunan manzumelerinin hepsi, hece vezniyle yazılmıştır. Şâirin aruz vezni-ne hiç iltifat etmediğini söylemek, fazla bir cesaret olacağı için, bu noktada tereddüdümüzü kaydederek geçiyoruz. Hemen her Bektaşî şâiri gibi Haydar Baba da, hece veznini başarı ile kullanmıştır demek, gerçeği ifade etmektir. İtiraf etmek gerekir ki, Haydar Baba'nın şiirlerinde, okuyanları veya dinleyenleri alıp sürükleyen bir akış, çekici, bağlayıcı bir hüner ve kuvvet sezilir. Bu sebeple şâir, eserlerinde daima, yanında toplananlara hâkim bir rehber yüzüyle görünmektedir. Haydar Baba'nın şiirlerin teki edâ, çok samimidir. O:

Kenahım Mürteza hem Esedullah
Hayderi Abdal Rumum eyvallah
Bektaşîdir nânum elhamdülillâh
Hânikâr Hacı Bektaş Bahadır Ali.

derken inandığını açıklaması olduğu için mısraları, içinin sıcaklığını hissettiren

Şiirlerine göre, Haydar Baba tam bir ışıktan farkıdır. Hak yolunda hem malından hem de canından geçmiştir. Cihan yıkılsa, iki âlem yansa endişeye düşmez. Her şeyi Haktan bildiği cihetle bir işe karışmaz, kendisini boş yere yormaz. İndinde dünya ve ukba bir olduğundan ne kalacağını, ne de gideceğini düşünür. Hattâ nasıl ve niçin kalacağını, nereye gideceğini aklına getirmez. Erenlere dayandığını, gaflet uykusundan çoktan uyanmış olduğunu, aşk camını ezelden içerek kandığını söyleyerek her zaman mest olduğuna hamd ü senâ eder. Nihayet, gururlu bir tevekkülle:

Derviş olan olur âleme sultan

diyerek, dervişliği ile öğrenir. Bir Baba, bir mürşit, bir rehber olduğunu hatırlayarak şöyle haykırır:

Bir söz var: Ey aşık olan bu raha
Gelme gelme sakın, ya dönme dönme.
Erenler yoludur varır Allaha,
Gelme gelme sakın, ya dönme dönme.

Verdiğin İkrarda sabit kadem ol.

Nefsine ram olma, Hakla hemdem ol.

Muhabbet et ehli beyte adem ol.

Gelme gelme sakın, ya dönme dönme.

Hubbi masıvayı def eyle kardas.

Ki doğsun kalbine hürsidi Bektaş.

Melâmet yoludur, herkes atar taş.

Gelme gelme sakın, ya dönme dönme.

Erenler bâhına sarıl sıdk ile.

Getirme zerrece küllükal dile.

Tiği bendi bağla tevekkül ile.

Gelme gelme kardas, ya dönme dönme.

Mürşidin sözüni atma yabana.

Sıkı tut elini iriş Sübhana.

Hayderi fakr ile fahret eibana.

Gelme gelme sakın, ya dönme dönme.

Hâsılı, Haydar Baba'nın mahsullerinde, kendisinin kuvvetli ve cesur şahsiyetiyle birlikte içinde yaşadığı heyecanlı âlemin izleri hemen göze çarpar. Bundan dolayı, şimdi dünyanın hangi köşesinde ve hangi şartlar altında ömür sürdüğü belli olmayan bu eski tarikat ve tasavvuf adamını, yirminci yüzyılda yetişen Bektaşî şâirlerinin ileri gelenlerinden saymak meylini göstermekle yarılmadığımızı inanıyoruz.

Gediz'den Derlenen Masallar :

Hocanın Akli

Yazan: Mehmet BAHÇECİ

(Anlatanın adı ve soyadı: İbrahim Keskin. Nerele olduğu: Gediz kazasının Yenicearmutluk köyünden. Yaşı: 56. Kimden öğrendiği: Kütahtayanın Ada köyünden Sarı Mehmetten Aydında baş çaparken dinlemiş. Ne zaman dinlediği: 1940 senesinde. Masalın yazılış tarihi: 1956.)

Köyün birinde bir kızla, bir oğlan gizlice sözleşmişler. Oğlan kıza dünür gönderip istemiş. Oğlan fakir olduğu için kızın babası razı olmamış. Kızını zengin bir ailenin oğluna nişanlamış. Buna oğlanın canı çok sıkılmış. Kızı vermeyeceklerini anlamış. Kaçırmağa karar vermiş. Bu fikrini en yakın arkadaşına anlatmış. O da uygun bulmuş. Yardım edebileceğini söylemiş. Bir gün kız beraberce kaçmışlar. Köyden bir hayli uzaklaştıktan sonra oğlanın arkadaşı, kızın güzelliğine dayanamayıp göz dikmiş. Aralarında münakaşa ederek: Kızı sen alacaksın, ben alacağım, diye kavgaya tutuşmuşlar. Kızın, ayırmağa gücü yetmediği için bir kenara çekilip ağlamaya başlamış. Oğlanlar, sille, tokat birbirlerini yercesine döğüşüyorlar. İkisi de bu kavgaya neticesinde öleceğine inanmaya başlamışlar. O sırada ilerden gelen beyaz bir atlıyı görünce oğlan hemen arkadaşına:

— Arkadaş, demiş, biz bu kız için birbirimizi öldüreceğiz. Kız birimize nasip olacağına göre birbirimizin canına kıymayalım. Şu gelen atlıya derdimizi anlatalım, o ne derse kabul edelim.

Arkadaşı da kabul demiş. Beyaz atlı yanlarına gelince oğlan atlıya durumu anlatmış:

— Amca bu kızla biz sözleşmiştik. Kızı babasından istettim, vermedi. Kızın gönlünü yapıp arkadaşının yardımı ile kaçırdık. Şimdi arkadaşım da kıza âşık oldu. Bu yüzden kavgaya ediyorduk. Kavga da birbirimizi öldüreceğimize kanaat getirdik. Seni görünce, sana danışmağa karar verdik. Bu vaziyete göre, bu kız hangimizin olur, demiş.

Atlı bunu fırsat bilerek kararını hemen vermiş:

— A be evlât demiş, bu kız senin sevgilinmiş. Sen bu kıza kaçırınca arkadaşın da sahip çıkmış. Şimdi ikiniz de bir köylü olduğunuzdan, kıza hanginiz alırsanız alın, iyi olmaz. Birbirinizle tekar kavgaya eder, canınıza kıyarınız. Kız ne sana, ne de ona lâyük, kız ancak bana lâyük.

Oğlanlar evvelce atlı neye karar verirse, kabul edeceğiz, dedikleri için buna karşı gelememişler. Atlı da kıza atın terkisine bindirip, Allahaismarladık, deyip gitmiş. Epeyce gittikten sonra atlı kızın güzelliğine dayanamamış, gönlünü bozup ona ilişmek istemiş.

Kız, atlının kıyafetinden hoca olduğunu anladığı için:

— Hoca, demiş, sen görgülü, akıllı bir kimsesin, bu hareketini sana yakıştıramam. Hem ben günahsız, mâsum bir kimseyim. Peni benim gibi güvenilir kimse korumazsa kim korur.

Fakat hocayı fikrinden caydıramamış. Kız hocanın elinden kurtulamıyacağını anlayınca:

— Hoca mâdem ki sen beni alacaksın bir su kenarına varalım da orada sen temizlenirsin, ondan sonra ben de senin olurum, demiş.

Hoca atını sürüyor, bir dere kenarına varıyorlar. Söğütlük, gölgeli bir yerde hoca soyunuyor. Atını bir kenara bağlıyor. Kız gölgede oturuyor. Hoca temizlenmek için suya giriyor.

Hoca temizlenmekte olsun, kız hocanın elbiselerini giyiyor. Ata binip, köyüne kaçıyor.

Hoca güzelce yıkandı çıkıyor. Soyunduğu yere geliyor. Ne elbise var, ne kız, ne de at. Aldatıldığını anlayınca soyunduğu yere oturup düşünmeğe başlıyor.

O anda bir tilki ile bir keklük konuşa konuşa geliyorlar. Tam hocanın yanına geldikleri vakit tilki keklığe:

— Sadıç şu güzel sesine bayılıyorrum. Biricik ötüver de akşam oldu artık ayrılahım.

Diyor. Keklik arkadaşının bu iste-

Evliyalık ve Yatarlık :

İstanbul'da Ziyâzet Yetleri

— II —

Yazan: Adil ÖZSEVEN

23 — DÜĞÜMLÜ BABA :

Amasralı bir meczuptur. Asıl adı Mustafadır. Lâz Ahmed Paşanın imamlığını yapmış, hacca gitmiştir. Nakşibendî takikatindedir. Hemen düğümünden ibaret elbise giyer, eline geçen ip-leri ve sicimleri düğümleyip elbisesine veya sarığına asarmış. Bunun için İstanbulda Düğümlü Baba diye tanınmıştır. Kabri Sultanahmed camii karşısındaki Düğümlü Baba tekkesindedir. Vefatı 1866 tarihine tesadüf eder. Men-

ğini yerine getirmek için ötümeğe başlıyor. Keklik öterken gözlerini kapadığı için; tilki bundan istifade ederek keklığı gırtlğından yakalıyor. Tilki keklığe:

— Sadıçlık bozuldu arkadaş.

Diyor. Keklik te tilkiye:

— Arkadaş bu bayram gününde sen beni nasıl olsa yiyeceksin. Etim sana helâl olsun. Yalnız senin bir hef diye ötüşün (bağırışım) var. Bu ötüşüne ben pek baygınım. Ölmeden bir defa daha hef diye ötüver de ondan sonra beni âfiyetle ye.

Diyor. Tilki yakalamış olduğu keklığın bu son arzusunu yerine getirmek için hef diye bağırıyor. Hef dediği vakit ağzı açılan tilkinin gafletinden istifade ederek keklık pirrrrttak uçup kaçıyor. Tilki bakakalıyor. Keklik bir kayaya konup, tilkiye dönerek:

— Tilki arkadaş, bundan sonra bir kaya başına çıkmadıktan sonra ötersem ibiğim kırılın.

Diyor. Tilki de oradan keklığe:

— Elime geçen avı bundan sonra hef demeden yimezsem, dilim kurusun.

Diyor. Hoca bunları dinledikten sonra tilkiye dönerek:

— Tilki kardeş, senin başına gelen benim başıma da geldi. Elime geçen fırsatı bundan sonra cünüp olmadan suya girip kaçırırsam iki gözüm kör olsun.

Diyor. Tilki bir tarafa, hoca bir tarafa mahzun mahzun ayrılıp gidiyorlar.

1581
kâbeleri Kemal Paşa tarafından «Kermalnamei Düğümlü Baba» adı ile iki cild üzerine manzum olarak yazılmıştır.

24 — EMİR OSMAN HAŞİMİ :

Sivashlıdır. Bayramî melâmilere ulularındandır. 1594 tarihinde vefat etmiştir. Türbesi Kasımpaşada Emir Osman Hâşimî tekkesindedir. Hâşimî mah-lâsiyle yazmış olduğu manzumeler küçük bir divan halinde basılmıştır.

25 — ERZİNCANLI MEHMED SADIK EFENDİ :

Nakşibendî şeyhlerindedir. Anadolu ve Rumeli vilâyetlerinde uzun müddet dolaşmış, Üsküdar'da Alacaminare tekkesi şeyhliğinde bulunmuştur. Vefatı 1794 tarihine tesadüf eder. Kabri Üsküdar'da Alacaminare tekkesi mezarlığındadır.

26 — EŞREFZADE İZZETTİN EFENDİ :

Kadiriye tarikatının Eşrefiye kolundandır. Asıl adı Ahmeddir; Bursada İncirli tekkesi şeyhliğinde bulunmuştur. 1739 tarihinde misafir olarak İstanbul'da iken vefat etmiştir. Merkadî Top-hane Kadrihanesindedir. Dört ciltlik arapça tefsirinden başka «İzzî» mah-lâsiyle yazmış olduğu şiirler de bir divan halinde toplanmış bulunmaktadır. Henüz basılamamış olan bu divandan aşağıdaki manzumeyi örnek olarak alıyoruz:

Sâlikâ maksadı bulam mı dersin,
Sülûkü aşk ile eylemeyince;
İlm-i ledünnî'yi bilem mi dersin,
Hizmetin sâdk ile eylemeyince.

Hiç okur mu kişi vâsıl ırfan,
Olmayınca nefsin kal'ası vıran,
Kokulur mu gül vuslat-ı Rahman
Bülbul gibi efgan eylemeyince.

Nâr-ı aşka düşen daima yanar.
Cezbe-i aşk ile durmaz ol döner,
İzzi gibi yanub ağlar, ah eder.
Nice dursun böyle eylemeyince.

27 — FEYZULLAH EFENDİ:

Nakşibendî şeyhlerindedir, İstanbullu olmakla beraber Eyyüpte doğup büyüdüğü ve yine orada yaşadığı için, «Eyyubi» diye tanınmıştır. Murad Buhari tekkesi şeyhliğinde bulunmuş ve 1867 tarihinde vefat etmiştir. Kabri, adı geçen Eyüp Nişancısındaki Murad Buhari tekkesi mezarlığında.

28 — HACI EVHAD ŞEYHİ HÜSEYİN EFENDİ:

Safranboluludur, uzun müddet Süleymaniye camii vâzilğinde bulunmuş, 1694 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Merkezefendi tekkesinin bahçesindedir. Seyyid Hüseyin mahlâsı ile ilâhiler yazmış olduğu öğrenilmiş ise de bunlardan her hangi birisi görülememiştir.

29 — HAFIZ AHMED RIFAT:

Kadiri şeyhlerindedir, 1853 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Hekimoğlu Ali Paşa camii mezarlığında şadırvan yanındadır.

30 — HAKİKİZADE OSMAN EFENDİ:

İstanbuldur, 1628 senesinde vefat etmiştir; kabri İğrikapıda Tekfur sarayı yakınında kendisi tarafından yaptırılmış olan tekkededir. Mürettep divanı vardır.

31 — HARİRİZADE SEYYİD MEHMED KEMALETTİN:

1851 senesinde İstanbulda doğmuş, babası Haririzade Şeyh Abdürrahman Efendidir. Kendisinin ilk feyz almış olduğu zat da babasıdır. 1871 senesinde Melâmî ulularından Seyyid Mehmed Nurul'arabi ile tanışıp görüşmüş ve ondan ders almıştır. 1882 senesinde vefat eden Seyyid Mehmed Kemalettin'in kabri Eyüp Sultanda Hasib Efendi Rüfaî tekkesindedir. Sayısı kırka varan eserleri arasında en şöhretlisi «Bünyanı vesail-ül-Hakayik fi beyanı selâsül-ül tarai» adında olup üç büyük cild halinde Fatih genel kitaplığında bulunmaktadır.

32 — HASAN NAZİF DEDE:

Yenişehirli olup Mevlevidir, 1861 tarihinde vefat etmiştir. Merkadi Ba-

hariye Mevlevihanesindedir. Şiirleri miktar itibarıyla az, fakat özlüdür.

33 — HASAN ÜNSİ:

Taşköprülüdür, 1723 senesinde vefat etmiştir. Kabri Salkımsöğütte Aydınoğlu tekkesindedir. Basılamamış olan divanında çok güzel ilâhilere tesadüf edilir. Kendisinin yetiştirmelerinden olan İbrahim Has Efendinin kabri de Aydınoğlu tekkesindedir.

34 — HAŞİM BABA:

Asıl adı Mustafadır, kendisi Celvetî tarikati şeyhlerindedir, 1783 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Üsküdarı İnadıyede Bandırmalızade tekkesindedir. Divanı basılmıştır.

35 — HİMMET EFENDİ:

Boluludur, Bayramî şeyhlerindedir; 1684 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Üsküdarı Divitçilerde Bezcizade tekkesindedir.

36 — HOCA HÜSAM EFENDİ:

Fatih devri âlimlerindedir. Nalbandoğlu diye şöhret kazanmıştır. 1456 tarihinde vefat etmiştir. Kabri İbnü Medas adıyla yaptırmış olduğu cami karşısındadır.

37 — İBRAHİM NAKŞİ:

Sünbülüye şeyhlerinden olup İstanbuldur, 1712 tarihinde vefat etmiştir. kabri Hekimoğlu Ali Paşa camii mezarlığında.

38 — İDRİSİ MUHTEFİ:

Tırhalalıdır, İstanbulda «Ali Bey» takma adıyla tanınmıştır. Bayramî melâmîlerinden olan İdrisi Muhtefi, Sarı Abdullâh Efendi gibi irfan ve kemal sahibi bir çok müridler yetiştirmiş, 1615 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Kasımpaşada Kulaksız camii karşısındaki yokuşun alt başında Okmeydanının Tersaneyeye bakan cihetindedir.

39 — İSMAİL RUMİ:

Tosyalıdır. Tophanedeki Kadiri tekkesinin kurucusudur. 1631 veya 1632 tarihinde vefat etmiştir. Türbesi Tophane Kadirihanesindedir.

40 — KEŞFİ EFENDİ:

İstanbuldur, asıl adı Caferdir;

Oyunlar :

Seferihisar Oyunları

I

Yazan: M. Necati ÖZSU

kız ve gelinlerin söylemesine izin verilir.

«OSMANIM» ORTA OYUNU :

Kadınlar içerisinden iki kişi seçilerek iki ortak (bir adamın iki karısı) olur. Her iki kadın da çocukludur. Karşı karşıya oturarak ayaklarının üstündeki çocuklarını sallarken şu türküyü söylerler:

«Makarada ipliğim ninni
Kara gözlü keklüğün ninni
Osmanımı sorarsan
Yedi dağda keklüğün ninni
Bahçeye kurdun salınacak ninni
Eline de verdim oyuncak ninni»

Bu sıra kapı vurularak kocaları Osman gelir. Ortaklardan biri öbürüne: «Kalk kocamızı geldi kapıyı aç» der. Öbürü: «A açmam bile çocuğum hasta» der. Bu kez diyen ortaya çocuğunu yatırarak kalkar. Orada kalan ortak bunu fırsat bilerek ortanın bıraktığı çocuğu iyice döver ve cimdirir. Kapıya giden ortak, ağlayan çocuğunun yanına koşarak gelince çocuklarla kalan ortak sorar: «Ne getirmiş?» Öbürü: «Lâhana, pırasa» diye birşey söyler. «Hayvanlara atıverdim» der. Bu aynı şekilde iki-üç defa tekrarlandıktan sonra, son olarak Osman hasta gelir. Bu defa ortaklar çocuklarını bir kenara bırakarak önüne koşarlar ve hazırladıkları yatağa yatırır.

Artık lâzım olan bir doktordur. —Bu, oyunu bilmiyen biri olarak seçilir— Doktor eğilir, hastanın sırtını dinler, orasına burasına kulak verir ve sonra hastanın gösterdiği kalbi de dinlemeğe eğildiğinde hasta fena bir vaziyette istifra ederek önceden ağzına aldığı suyu doktorun yüzüne püskürtür. Böylece oyun da sonuçlanmış olur.

meler haylı kabarık bir yekûn tular

41 — LÂLİZADE:

Asıl adı Abdülhakidir, Bayramî melâmîlerinden olup Şeyh Murad Nakşibendiden feyz almıştır. 1746 senesinde vefat etmiştir. Kabri Eyyüpte Yahya

Seferihisar ve dolaylarındaki oyunları, raks ve orta oyunları diye ikiye ayırmak uygun olur. Raksız oyunlar olan orta oyunları olarak bölümlere ayrılırlar. (Sırası gelince söz edeceğiz.)

Orta oyunları: Sazsız olup pek seyrek olarak sazlıdır. Raksız oyunları olarak türlerine ayrılır.

Biz önce kadın orta oyunlarından söz açmak istiyoruz.

Seferihisarda olduğu gibi köylerinde de düğünlerden başka, uzun kış gecelerinde komşu evlerinde toplanan kadınlar, dümbelek, def ve pek seyrek olarak da ut sazlarıyla türküler söyleyerek raks ettikten sonra, sıra orta oyunlarına gelir.

«GÜZELLERDEN GÜZEL» ORTA OYUNU:

Önce ele başı olarak seçilen kadın ortaya oturarak kucacağına aldığı bir çarşafın içine her kadından birer mendil, çevre, örtü gibi eşya ister. Bunları koyduğu çarşafın içinde karıştırarak, «Güzellerden güzel ne çıksın?» diye sorar. Bukez bulunanların çoğunluğu, Gül, Zambak, Bahçe Güzeli gibi çok güzel ve sevilen bir çiçeğin adını söylerler. Bunun üzerine elebaşı, bohçanın içindeki eşyadan eline rashyan birini çıkararak, eşya sahibinden bir mâni ister.

İkinciye gelince, elebaşı «çirkinlerden çirkin ne çıksın?» diye sorar. Gene bunun üzerine çoğunluğun istediği, «Tavanda bağırarak sıyrılan, kara çaltı» gibi şeyler isteyerek oyun aynı şekilde devam eder.

Mâni söylemek şart olduğu için söylemeyecek koca karıların yerine genç

Sünbülü tarikati şeyhlerinden Hasan Adli Efendiden feyz almıştır; 1643 tarihinde vefat etmiştir, kabri Fındıklıda Kaptan Arap Ahmed Paşa mescidi altındaki Perizad Hatun tekkesindedir. Keşfi mahlâsıyla yazmış olduğu manzu-

Efendi tekkesi karşısındaki Kalenderhane mezarlığındadır. Tâlik yazısında başarı gösteren ve değerli eserler bırakmış olan Türk hattatlarından. «Ye-tim» mahlâsiyle şiirler de yazmıştır. Eserlerinden yalnız «Menakıbı Melâmîyei Bayramiye» adlı kitabı basılmıştır

42 — LÂMEKÂNİ HÜSEYİN EFENDİ:

Peştelidir, Bayramî melâmilerinden olup 1886 tarihinde İstanbulda vefat etmiştir. Kabri Davutpaşa camii civarında Şah Sultan mescidi mezarlığındadır.

43 — MAHMUD GAFURİ:

Geliboluludur, Celvetî tarikati şeyh lerindedir. Fatih camii vâizliğinde bulunduğ gibi, Üsküdar'da Aziz Mahmud Hüdaî tekkesi şeyhliğinde de bulunmuştur. 1667 tarihinde vefat eden Mahmud Gafurî'nin kabri Hüdaî tekkesindeki Halil Paşa türbesinin yanındadır. Küçük bir divanı vardır.

44 — MEHMED NAZMİ:

Mehmed Nazmi Efendi, İstanbullu ve Halvetiye tarikati ulularındandır. 1700 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Şehremininde Yavaşa Mehmed Ağa tekkesindedir. Divanı vardır.

45 — MEHMED NASUHI EFENDİ:

Şabaniye tarikatının Nasuhiye kolunun kurucusudur; Üsküdarlıdır. 1718 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Üsküdar'da Doğanlılarda Nasuhî tekkesindedir.

46 — MEHMED ŞAKİR EFENDİ:

Halvetiye tarikatının Cerrahiye kolunun şeyhlerindedir. 1853 senesinde vefat etmiştir. İstanbullu olan Mehmed Şakir Efendinin kabri Fatih civarında Nişancı camii karşısındadır. İlahileri bir divan halinde toplanmış bulunmaktadır.

47 — MEHMED ŞEMSÜDDİN NURİ EFENDİ:

Nakşibendî şeyhlerindedir, İstanbulda doğmuştur, tasavvufa dair risaleleri vardır. 1863 tarihinde vefat etmiştir. Merkadi Beşiktaşta Yahya Efendi türbesindedir.

48 — MEMİ CAN:

Hüsameddin Uşşakî'den feyz almış

olup Mânîsalıdır; 1599 tarihinde İstanbulda vefat etmiştir; türbesi Fatihte Emir Buharî tekkesinden Hüsrev Paşaya giden yolun sağ tarafındadır. Memi Can, Üçüncü Murad tarafından korunmuş, bu sebeple kendisi adı geçen Osmanlı Hakanı hakkında uzunca ve manzum bir medhiye yazmıştır.

49 — MERKEZ EFENDİ:

Merkez Efendi için bakınız: Mehmed Halid Bayrı, İstanbul Folkloru, S. 148—150.

50 — MUSTAFA MANEVİ:

Karabaş Veli'nin oğludur, 1702 tarihinde vefat etmiştir, merkadi Üsküdar'da Doğanlılarda Nasuhî tekkesindedir. Mürettep divanı basılmamıştır.

51 — MUSTAFA ENVER EFENDİ

Şabaniye tarikati şeyhlerindedir; âlim ve şair olup Üsküdar'da İnadıyede Nalçacı tekkesi şeyhliğinde bulunmuş. 1782 tarihinde vefat etmiştir. Kabri adı geçen Nalçacı tekkesindedir. Tasavvufî eserlerinin dışında bir de ilâhî dergisi vardır.

52 — MÜSTAKİM ZADE SÜLEYMAN SADETTİN EFENDİ:

Nakşibendî şeyhlerindedir ömrünü eser yazmakla geçirmiştir, bundan başka hattatlıkla da ilgisi vardır. 1787 tarihinde vefat eden Müstakim zade Süleyman Sadettinin merkadi, Zeyrek civarında Soğukkuyu medresesi yakınında Tokathî Emin Efendinin kabri yanındadır. Sayısı çok olan eserlerinin en şöhretlileri: Devhatülmeşayih, Tufetülhattatin, Menakıbı Melâmîyei Bayramiyyedir.

53 — NASUHİOĞLU ŞEMSÜDDİN EFENDİ:

Üsküdar'daki Nasuhî tekkesi şeyhlerindedir; 1833 senesinde vefat etmiştir, kabri Nasuhî Dergâhı mezarlığındadır. Arapça ve Türkçe eserleri vardır.

54 — NUREDDİN CERRAHİ:

Asıl adı Mehmeddir, Halvetiye tarikatının Cerrahiye kolunun kurucusudur, İstanbulludur, Cerrahpaşa mahallesinde doğmuş olması itibarıyla «Cerrahi» diye şöhret bulmuştur; 1721 senesinde vefat etmiştir, kabri Karagümrük civarındadır. (Devam edecektir)

daha
ucuzdur...

...çünkü FAY miktar itibarıyla daha fazladır, kalite bakımından daha üstündür... dolayısıyla fiyat bakımından çok daha ucuza gelir. Harika temizleme tozu FAY'ın, bıçak, çatal, kaşık, fayans, emaye ve madeni eşya ile bülümün temizlik işlerinizde getirdiği kolaylık ve sür'atlen siz de istifade ediniz... hemen bugün FAY ALINIZ.

Fay Temizleme Tozu,
Puro Sabun Fabrikasının
yeni tesislerinde,
mütehassıs kimyagerler
tarafından hususi formülle
imal edilmektedir

Evlerde, Fabrikalarda,
Mekteplerde,
Hastanelerde,
Otelde, Lokantalarda
ve bülümün
temizlik işlerinde

fay

DAHA İYİ
HERŞEYİ ✓ TEMİZLER

Senelik aboneliği
300, altı aylık
aboneliği 150
kuruştur.
Yurd dışı senelik
abone 2 dolardır.

TÜRK
FOLKLOR
ARAŞTIRMALARI

Adres değiştirmeler
hiçbir şart ve ücretle
tâbi değildir.
Basılmayan yazılar
talep vukuunda
iade edilir.

Yazı İşleri Mes'ul Müdürü: İ. HİNÇER
Adres: Yesildirek, Sultanmektibi Sokak, No. 17, İstanbul

ÖMÜR
BOYUNCA
GELİR

MESKEN
KREDİSİ

PARA
İKRAMİYELERİ

VAKIFLAR
BANKASI

AKBANK AİLE TEVDİATİ HESAPLARI

TASARRUF TERBİYESİNİ EN ÇOK DESTEKLEYEN VE İKRAMIYE İSABETİNİ EN AZ YOZDE 50 YE ÇIKARTAN YENİ BİR TASARRUF SİSTEMİNİ ARZ EDER.

Her 200 hesaplık gruptan 100 üne mutlak isabet

Aylık tasarrufların devamınca çoğalan ve tekrarlanan kazanma şansı

Bankanın mutad diğer keşidelerine iştirak hakkı (Tafsilât Çişelerde)

Misafirlerinizi

YURDUN EN SEÇME
TÜTÜNLERİLE HARMAN
EDİLMİŞ
SİGARALARIMIZ
VE NEFİS
LİKÖRLERİMİZLE
AĞIRLAYINIZ.
KOKTEYLERİNİZDE
SEK VERMUDU
DENEYİNİZ.
İhhisarlar

T. C. ZİRAAT BANKASI

TASARRUF HESAPLARI
1957 YILI İKRAMIYE PLANINDA

2.000.000 Lira

P A R A ,

2.000.000 Lira

UZUN VADELİ KREDİ
VARDIR

TÜRK FOLKLOR ARASTIRMALARI

Adem ÖZKUR

21058205

THB I

Kasım 1957

İÇİNDEKİLER:
BANKA İKRAMİYELERİ Cemal ÖZTÜRK
BANKA ÖYENLERİNİN SÖZGÜKÜ TAYİMİ Halil Bodi YÖRÜKÇÜ
ÖZGÜNLERİNİN SÖZGÜKÜ Nefi DADAĞOĞLU
KANDIDA DA ÖYÜNLER VE İNANÇLAR Merali ÖZGÜNEŞ
BANKA İKRAMİYELERİNİN SÖZGÜKÜ Ferit AKEREN
BANKA İKRAMİYELERİNİN SÖZGÜKÜ T. C.
İSTANBUL'DA SİYAHİ TERLEŞİ Akif ÖZKUR
İSTANBUL'DA SİYAHİ TERLEŞİ Adil ÖZKUR
İSTANBUL'DA SİYAHİ TERLEŞİ Mustafa BOZDOĞAN

Sayı 100

Kuruş: 25